

(Блиц, 11.4.2010.)

У нашој власти не постоји свест о озбиљности кризе у којој се налазимо, све се ради се од данас до сутра, продаје све што се продати може и задужује где год да се може. На сва звона објављујемо да смо потписали уговор за кредит од Русије. Такво задуживање је неморално, јер ће и тај и новац који повлачимо од ММФ користити да се запуше рупе у буџету и да се прода на девизном тржишту како би се одржао нереалан курс динара. Већина тог новца заправо одлази у џепове тајкуна и увозника, каже за „Блиц недеље“ економиста др Млађен Ковачевић.

– То није морално јер се тај дуг потроши економски нерационално, нема ефеката на привреду, а цео рачун преносимо на будуће генерације. Чак 40 одсто прихода од извоза робе и услуга одлази на покривање спољњег дуга, и то је страшно. Због тога се Србија налази у озбиљној дужничкој кризи. У ову годину смо ушли са више од 2,3 милијарде евра доспелог а неисплаћеног дуга. То је велика сума, а ове године нам доспева још најмање три и по милијарде евра. Ако се овако настави, чека нас аргентински сценарио, односно слом, када држава не може више да сервисира дугове, када се увоз битно смањи и када сви од којих смо зајмили полако почињу да заврћу славине, па морамо да молимо за репрограмирање дугова. Уместо да размишљају о томе, наши политичари нас уљуљукују причама да је Србија изашла из рецесије. Најавити да смо изашли из рецесије равно је апсурду, јер би то значило да је у претходна два квартала привредна активност расла, што се у Србији није догодило. Истина, било је елемената који су давали неко мало зелено светло, јер је трећи квартал био бољи од другог, па су почела да пљуште политичка обећања. Међутим, пре неколико дана Републички завод за статистику (РЗС) је објавио податак да је БДП у четвртном кварталу био за 0,1 одсто мањи од трећег прошле године. Камо среће да је Србија само у рецесији, она је у дубокој економској и друштвеној кризи.

Чиме се заправо бави наша власт; сиромаштво их мало интересује, незапосленост и наталитет такође, о извозу само говоре фразе...

– Проблем је у дефектном концепту реформи који нам је наметнуо ММФ још пре девет година. Они који су себе називали визионарима те 2001. године и правили се „већим католицима од папе“ и данас инсистирају на том концепту и немају намеру, нити снаге да

га напусте, па сада под притиском ММФ тумарају у зачараним круговима доносећи само штету овој земљи. Између осталог, тај концепт, проистекао из Вашингтонског консензуса (ММФ, Светска банка, америчка администрација) проблем незапослености не сматра економским проблемом. Њима је важна стабилизација, приватизација, дерегулација, либерализација спољне трговине... Под утицајем тога, ни у Србији данас нико не води рачуна о незапослености или демографској кризи. Нико не води рачуна о народу. Уместо тога, званичници само крпе рупе, задужују се где год могу, троше...

Доста сте критиковали аранжман са ММФ-ом?

– Показало се да су земље које у транзицији нису сарађивале са ММФ-ом, попут Словеније, много боље прошле. Пољска, која је после две године напустила тај неолиберални концепт, постигла је врло солидне привредне перформансе. С друге стране, тај концепт је 1998. довео до слома привреде у Русији. И главни поборници идеологије ММФ-а на крају су је се одрекли, попут Фридмана или Фукујаме. Да није дошло до кризе, ММФ би пропао, јер су сви почели да беже од њих. Сада су у ММФ мало променили тактику, мање су ригидни и ако нам ишта одговара из тог аранжмана, то је чињеница да инсистирају на смањењу опште потрошње и да ограничавају наше популистичке политичаре који само размишљају о сопственим фотелјама.

Ако после Ђинђића нема визионара, зашто председник и премијер не окупе десетак озбиљних и некорумпираних људи који ће им рећи шта држава мора да уради?

– Зато што у Србији на свим нивоима власти влада негативна селекција кадрова, која је последица чињенице да немамо правну, већ партијску државу. Просто је невероватно кога ти наши политичари постављају за директоре важних јавних предузећа. Један историчар је записао да се у историји по добрим делима памте само они цареви, краљеви, султани који су знали да око себе окупе паметне људе. Овде тога нема. Свака револуција избаци много каријериста који нису дорасли задатку. Овде се појавила група младих људи скромних стручних знања, који су почели да верују да су они месије, а сада се види да су изгубили и морал и поштење и да само гледају како да се одрже на власти. И да им од тога ништа није важније.

Шта, по вама, власт мора да уради?

– Залажем се да Тадић као председник државе иницира стварање стратегије развоја уз максималну сарадњу с научним круговима, у којој ће учествовати што више неутралних, а што мање партијских кадрова. Међутим, ето и он је неки дан рекао да ће стратегију

правити његова странка, што одмах ствара сумњу и одбојност.

Пре девет година су нам обећавали да ћемо до 2004. године стећи статус кандидата ЕУ, а 2010. постати чланица. Шта се догодило?

– Политичари су обећавали нереално. Принцип је обећајте што више, да се свидите и народу и ЕУ. Да би испунили та обећања, морали су да чине све да се доносе закони и стандарди који важе у ЕУ. Уместо тога, закони су у супротности с европским, нацрте пишу назовистручњаци, у парламенту се гласа по аутоматизму, нико ником неће да се замера, посланици делају по наређењу јер их страначки врхови држе у шаџи са бланко оставкама... Све се ради на штету Србије и њеног пута у ЕУ. Због свега тога и не верујем да ћемо пре 2018. ући у ЕУ.

Министри који су нам обећавали куле и градове и сада су у влади?

– Мед и млеко су нам обећавали трутови. И, нажалост, осим Лабуса сви су и даље ту. Огроман је несклад између онога што су Ђелић, Динкић, Лабус и други обећавали 2001. и 2002. и онога што је до данас остварено. Ђелић је, на пример, 2002. рекао да ће се о српском привредном чуду причати широм света. Како се ствари сада одвијају, плашим се да уместо чуда не дође до српског привредног чудовишта. То што су сви и данас у власти још један је знак да је тај свет неморалан. Криза морала захватила је све нивое нашег друштва. Имамо функционере који ни по коју цену неће да напусте дупле функције, званичници учествују у аферама без последица, а резултати њиховог рада су далеко слабији од обећаних. И сад им је за све крива светска економска криза. Дошла им је као кеџ на десет.

Како вам се данас чини изјава из 2002. ондашњег гувернера када је тврдио да се курс неће менати наредних 50 година?

– И тада сам говорио да ће тај концепт донети тешке последице. То се и догодило. Осим што је делимично повољно деловао на инфлацију, угушио је извоз и домаћу производњу, а сматрам да је највећим делом одговоран и за ниску индустријску производњу која је угушена огромним увозом. Домаће тржиште је преплављено увозним производима који су често лошег квалитета, али јефтине, па их народ купује због ниске куповне моћи. А

када купује јефтину увозну робу, за куповину домаће ништа не остаје.

Словенија је у транзицији тежила да спасе сва предузећа која су могла бити спасена. У Србији су чак упропаштавана да би могла јефтине да буду продата тајкунима?

– То је проблем људи који су водили приватизацију. Уопште неадекватни и погрешни људи су се нашли на важним функцијама од 2001. Динкић је постао гувернер НБС, а никад се није бавио том материјом, већ је био асистент на предмету привредни развој; Влаховић је био асистент у Економском институту, а постао је министар за привреду и приватизацију; Питић који је предавао светску економску историју постаје министар за економске односе с иностранством; Ђелић који се „прославио“ са Саксом по лоше спроведеним транзиционим реформама постаје министар финансија... Нису се у тим историјским моментима нашли прави људи, а нису хтели или нису знали ни да окупе прави тим око себе. Сматрали су да је старија гарда ударена марксистичким маљем.

Како је могуће да Стратегија привредног развоја која је прављена за период од 2006. до 2012. године није дала никаквих резултата?

– Та стратегија је прављена у облацима и није имала никакве реалне могућности да се оствари. Између осталог, она је предвиђала раст БДП по просечној годишњој стопи од седам одсто, а у 2009. смо имали пад од три одсто. То је било просто ширење позитивне енергије, што се показало да је исплативо. Тај који је обећавао мед и млеко одлично је прошао и материјално и друштвено и још је силна признања покупио, а они који су били такозвани катастрофичари једино могу да имају сатисфакцију што се показало да су били у праву. Зато и сада истичем да ако се буде наставило да се ради као до сада, ако и даље буде важио принцип задужи се, продај и потроши, перспективе су изузетно тмурне, а аргентински танго или руски казачок су неминовни.

Продаја Телекома диже цене разговора

– Апсолутно сам против продаје и Телекома и ЕПС-а. Против сам јер се показало да је и оно што само до сада зарадили од приватизације потрошено без икаквог ефекта. Огромне паре су дошле на територију Србије од 2001. По основу нето задуживања,

дознака из иностранства и продаје имовине, најмање је 70 милијарди долара дошло, а ништа нисмо урадили, нисмо завршили Коридор 10, нисмо ревитализовали канал Дунав–Тиса–Дунав, нисмо ниједну велику фабрику направили. Човек се с правом пита, ако су исти људи на власти, како ће ово сада бити потрошено. Телеком је фирма која остварује профит и било би паметно да га држимо као златну коку. А сада се може лако дести да државни монопол успешне фирме продамо државном предузећу из иностранства. То ће резултовати вишеструким повећањем цена. Приватизовати све што можеш је логика ММФ-а, али сматрам да у овом случају није добра.

Слика српске реалности (2009)

- Бруто домаћи производ мањи за 3 одсто - Увоз опреме мањи је за 40, а репроматеријала за 16 одсто
- Бруто инвестиције мање за 25 одсто
- Индустријска производња смањена за 12 одсто
- Трговина на велико и мало мања за 12 одсто
- Обим грађевинских радова смањен за 30 одсто
- Саобраћај смањен за 8 одсто
- Површине засејане пшеницом од Другог светског рата никада нису биле мање, а дупло су мање него 1990.
- Извоз робе и услуга смањен за 22 одсто
- Конкурентност привреде пала за осам места на листи Светског економског форума
- Спољни дуг достигао 32,75 милијарди долара
- Јавни дуг премашио 10 милијарди евра
- Рачуни 69.000 предузећа блокирани
- Број незапослених достигао 735.000
- Без плате ради више од 150.000 људи

(Ирена Радисављевић)